

PEDAGOGIKA

T. XXVI

nr 1

RADA NAUKOWA

Krystyna ABLEWICZ (Uniwersytet Jagielloński)
Romuald GRZYBOWSKI (Uniwersytet Gdański)
Krzysztof JAKUBIAK (Uniwersytet Gdański)
Wiesław JAMROŹEK (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)
Janina KAMIŃSKA (Uniwersytet Warszawski)
Hanna MARKIEWICZ (Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie)
Adam MASSALSKI (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach)
Andrzej MEISSNER (Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji
w Lublinie) – przewodniczący
Wiktor OLJNIK (Uniwersytet Zarządzania Edukacją w Kijowie)
Jozef PŠENAK (Uniwersytet Jana Amosa Komeńskiego w Bratysławie)
Kazimierz RĘDZIŃSKI (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie)
Grażyna RYGAL (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie)
Alina SBRUJEWA (Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny
im. A. Makarenki w Sumach)
Stefania WALASEK (Uniwersytet Wrocławski)
Adam WINIARZ (Wsztechnica Świętokrzyska w Kielcach)

LISTA RECENZENTÓW

Switłana KONDRATJUK (Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. A. Makarenki
w Sumach)
Ewa KULA (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach)
Bohumil NOVÁK (Uniwersytet Palackiego w Ołomuńcu – Czechy)
Tomasz OLCHANOWSKI (Uniwersytet w Białymstoku)
Jerzy POTOCZNY (Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie)
Andrzej RAJSKY (Uniwersytet Trnavski w Trnawie – Słowacja)
Eleonora SAPIA-DREWNIAK (Uniwersytet Opolski)
Kazimierz SZMYD (Uniwersytet Rzeszowski)
Janusz SZTUMSKI (Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. W. Korfańskiego
w Katowicach)
Ewa WYSOCKA (Uniwersytet Śląski)
Adam A. ZYCH (Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu)

Nadesłane do redakcji artykuły są oceniane anonimowo przez dwóch Recenzentów

PRACE NAUKOWE
Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie

PEDAGOGIKA

tom XXVI
nr 1

pod redakcją
Kazimierza Ręzińskiego
Mirosława Łapota

Częstochowa 2017

Redaktor naukowy
Kazimierz RĘDZIŃSKI

Redaktorzy tomu
Kazimierz RĘDZIŃSKI
Mirosław ŁAPOT

Redaktor naczelny wydawnictwa
Andrzej MISZCZAK

Korekta
Dariusz JAWORSKI

Korekta tekstów angielskojęzycznych
Grzegorz GWÓŹDŹ

Redakcja techniczna
Piotr GOSPODAREK

Projekt okładki
Janusz PACUDA

PISMO RECENZOWANE

Podstawową wersją periodyku jest publikacja książkowa

© Copyright by Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie
Częstochowa 2017

ISSN 1734-185X

Wydawnictwo im. Stanisława Podobińskiego
Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie
42-200 Częstochowa, ul. Waszyngtona 4/8
tel. (34) 378-43-29, faks (34) 378-43-19
www.ajd.czyst.pl
e-mail: wydawnictwo@ajd.czyst.pl

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I

TEORIA KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA

Dominik KUBICKI

Paradygmat personalizmu jako edukacyjne remedium na kryzys postmodernistyczny .. 11

Joanna JUSZCZYK-RYGALŁO

Przemiany strukturalne nauczania w eSpołeczeństwie 23

Maria JANUKOWICZ

Bliskość Internetu a obcość książki z perspektywy nauczycieli i uczniów 39

Edyta SKOCZYLAS-KROTLA

Pamięć w książkach dla młodych czytelników – kontekst wychowawczy 49

Anna ŚNIEGULSKA

O potrzebie edukacji do rodzicielstwa 57

Jarosław JAGIEŁA

Samoświadomość nauczycieli w koncepcjach edukacyjnej analizy transakcyjnej 69

Paweł ZIELIŃSKI

Istota nauczania i wartości pedagogiczne Sanlung Zong – chińskiej szkoły mahajany .. 85

CZĘŚĆ II

PRAKTYKA KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA

Karol MOTYL

Edukacja w krajach Czarnej Afryki na przykładzie systemu oświaty Tanzanii 107

Алексе́й КАРАМА́НОВ

Междисциплинарная символика предметов в контексте организации эффективной среды обучения в пространстве музея 121

Марія КРИВА

Застосування інтерактивних методів навчання учнів у процесі вивчення біології та хімії у загальноосвітніх закладах України 131

Tomasz SZWED

Czynniki motywujące uczniów szkół kończących się egzaminem maturalnym do uczenia się matematyki 143

Iwona WAGNER, Hanna WIŚNIEWSKA-ŚLIWIŃSKA

Przemoc wobec osób starszych – w świetle najnowszych badań 155

Anida SZAFRAŃSKA

Współpraca specjalnego ośrodka wychowawczego z wybranymi podmiotami środowiska lokalnego 171

Elena KARPUSZENKO

Praca a readaptacja społeczna osadzonych 185

CZĘŚĆ III**HISTORIA EDUKACJI**

Romuald GRZYBOWSKI

- Pomiędzy konfliktem a współdziałaniem. O trudnych relacjach rodziny i szkoły w latach PRL-u i ich odzwierciedleniu w postawach i przekonaniach młodzieży polskiej z dekady lat 80. XX wieku 201

Elżbieta MAGIERA

- Organizacje szkolne w świetle sprawozdań dyrekcji gimnazjów ogólnokształcących w Polsce okresu międzywojennego 219

Леонід ВАХОВСЬКИЙ

- Методологічні трансформації у вітчизняній педагогічній науці (20-ті роки XX ст.) 237

Ewa KULA, Adam MASSALSKI

- Naczelnicy (dyrektorzy) Kieleckiej Dyrekcji Szkolnej (1864–1915) 251

Kazimierz RĘDZIŃSKI

- Akademickie Koło Towarzystwa Szkoły Ludowej we Lwowie (1898–1914) 267

Roman PELCZAR

- Realizacja procesu dydaktycznego w niemiecko-żydowskich szkołach trywialnych w Galicji w latach 1784–1873 (ze szczególnym uwzględnieniem Lwowa) 285

Miroslaw ŁAPOT

- Uczniowie żydowscy w szkołach średnich we Lwowie w dobie autonomii galicyjskiej 309

Andrzej STROYNOWSKI

- Wychowanie szlachty w świetle pamiętników i powieści z epoki stanisławowskiej 323

- Nota o Autorach 339

CONTENTS

PART I

THEORY OF EDUCATION AND UPBRINGING

Dominik KUBICKI	
Personality paradigm as pedagogical remedy towards postmodern crisis	11
Joanna JUSZCZYK-RYGALLO	
Structural changes of teaching in eSociety	23
Maria JANUKOWICZ	
The immediacy of the Internet as well as unfamiliarity with books from the perspective of teachers and students	39
Edyta SKOCZYLAS-KROTLA	
Memory in books for young readers – pedagogical context	49
Anna ŚNIEGULSKA	
On the need of education for parenthood	57
Jarosław JAGIEŁA	
Teachers' self-awareness in educational transactional analysis	69
Paweł ZIELIŃSKI	
The essence of teaching and pedagogical values of Sanlung Zong – the Chinese school of Mahayana	85

PART II

PRACTICE OF EDUCATION AND UPBRINGING

Karol MOTYL	
Education in the Sub-Saharan African countries on the example of education system in Tanzania	107
Aleks KARAMANOV	
Interdisciplinary exhibition symbolism in the context of organizing an effective education environment in the museum space	121
Anida SZAFRAŃSKA	
Cooperation between special educational centre and selected local institutions	131
Maria KRYVA	
Application of the interactive methods of teaching the pupils in the process of studying biology and chemistry in general education institutions of Ukraine	143
Iwona WAGNER, Hanna WIŚNIEWSKA-ŚLIWIŃSKA	
Violence against the elderly - in the light of the latest research	155
Tomasz SZWED	
Factors that motivate pupils of secondary schools to learn mathematics	171
Elena KARPUSZENKO	
The influence of work on social readaptation of prisoners	185

PART III

HISTORY OF EDUCATION

Romuald GRZYBOWSKI

- Between a conflict and cooperation. On complex relations of families and schools
in the times of Polish People's Republic and their imprint on youth attitudes in the 80s. 201

Elżbieta MAGIERA

- School organizations in the light of the reports of the general secondary schools
directors in Poland during the interwar period 219

Leonid VAKHOVSKI

- Methodological transformations in national pedagogical science (1920s) 237

Ewa KULA, Adam MASSALSKI

- Headmasters of the Kielce School Directorate between 1864–1915 251

Kazimierz RĘDZIŃSKI

- Academic Circle of the Association of Folk School in Lviv (1898–1914) 267

Roman PELCZAR

- The realization of the educational process in the German-Jewish trivial schools
in Galicia in the years 1784–1873 (with emphasis on Lviv) 285

Miroslaw ŁAPOT

- Jewish students in secondary schools in Lviv in the period of the autonomy of Galicia 309

Andrzej STROYNOWSKI

- Educating gentility in the light of memories and the novels from the epoch of king
Stanislaus Augustus Poniatowski 323

Authors 339

Noty o Autorach

Romuald GRZYBOWSKI	prof. dr hab., Uniwersytet Gdański
Jarosław JAGIEŁA	dr hab., prof. AJD w Częstochowie
Maria JANUKOWICZ	dr, AJD w Częstochowie
Joanna JUSZCZYK-RYGALŁO	dr, AJD w Częstochowie
Алексе́й КАРАМА́НОВ	dr, Uniwersytet im. Iwana Franki we Lwowie
Elena KARPUSZENKO	dr, AJD w Częstochowie
Марія КРИВА	dr, Uniwersytet im. Iwana Franki we Lwowie
Dominik KUBICKI	dr hab., prof. Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu
Ewa KULA	dr hab., prof. Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach
Mirosław ŁAPOT	dr, AJD w Częstochowie
Elżbieta MAGIERA	dr hab., prof. Uniwersytetu Szczecińskiego
Adam MASSALSKI	prof. dr hab., Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Janusza Korczaka w Warszawie
Karol MOTYL	mgr, AJD w Częstochowie
Roman PELCZAR	prof. dr hab., Katolicki Uniwersytet Lubelski
Kazimierz RĘDZIŃSKI	dr hab., prof. AJD w Częstochowie
Edyta SKOCZYŁAS-KROTLA	dr, AJD w Częstochowie
Anida SZAFRAŃSKA	dr, Uniwersytet Śląski
Tomasz SZWED	mgr, doktorant Uniwersytetu Opolskiego
Andrzej STROYNOWSKI	prof. dr hab., AJD w Częstochowie

Anna ŚNIEGULSKA

dr, Uniwersytet Rzeszowski

Iwona WAGNER

dr hab., prof. Wyższej Szkoły Bankowej
w Poznaniu, Wydział Zamiejscowy
w Chorzowie

Леонід ВАХОВСЬКИЙ

prof. dr hab., Uniwersytet Ługański
(Ukraina)

Hanna WIŚNIEWSKA-ŚLIWIŃSKA

dr, AJD w Częstochowie

Paweł ZIELIŃSKI

dr hab., AJD w Częstochowie